

Børne- og Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Høringssvar fra De Anbragtes Vilkår

Bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand og kvalitetsaftaler mv. i behandlings- og specialundervisningstilbud og børne- og ungehjem.

De Anbragtes Vilkår har den 2. november 2023 modtaget høring over udkast til Bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand og kvalitetsaftaler mv. i behandlings- og specialundervisningstilbud og børne- og ungehjem

I De Anbragtes Vilkår (DAV) vil vi indledningsvis gerne takke for muligheden for at afgive høringssvar til bekendtgørelsen.

DAV ønsker et skolesystem som møder børn og unge der er anbragte med positive forventninger og som kan forstå deres udfordringer i den kontekst og livssituation de befinder sig i.

DAV er glade for, at man i forbindelse med Børnene Først på undervisningsområdet er optaget af at øge kvaliteten på interne skoler bl.a. via kvalitetsaftaler, som skal bruges af alle interne skoler og kommuner på tværs af landet.

De Anbragtes Vilkår finder det bl.a. positivt at bekendtgørelsen lægger op til at:

- Specialundervisningen bliver varetaget af personale med de nødvendige pædagogiske og faglige forudsætninger
- Det bliver en skoleleder fra en lokal folkeskole, som skal træffe beslutning om den enkelte elevs fritagelse for fag
- Beslutningen om at henvise elever til undervisning på et behandlings- og specialundervisningstilbud eller undervisning på et børne- og ungehjem i beliggenhedskommunen højest kan træffes for et år ad gangen
- Skolerne skal samarbejde med det lokale skolevæsen, og at der skal ske en gensidig deling af ekspertise og viden – herunder også samarbejde med PPR og KUI
- Det bliver en pligt for skolerne at oplyse om væsentlige ændringer i tilbuddet herunder ændringer i stamdata og målgrupper
- Skolerne skal indgå en kvalitetsaftale med beliggenhedskommunen for at kunne modtage elever, og at alle indikatorer skal være opfyldt

De Anbragtes Vilkår har dog en række bemærkninger både af generel karakter og mere specifikke bemærkninger til kvalitetsskabelonerne. DAVs bemærkninger uddybes i det følgende.

Inddragelse af eleven

DAV opfordrer til, at der generelt kommer et øget fokus på at inddrage eleven i beslutninger vedrørende barnets eller den unges skoletilbud. Inddragelse af eleven bør derfor både ske i evalueringen af undervisningens tilrettelæggelse og indhold, den løbende vurdering af undervisningsbehov/skoletilbud, i visitationen samt i tilsynet med undervisningstilbuddene. DAV

ønsker at påpege, at børn og unge jf. børnekonventionen har ret til at have medbestemmelse og få indflydelse på ting der omhandler dem.

Børn og unge har brug for at blive set, hørt og forstået. Måden vi ser og forstår børn og unge i udsatte positioner er væsentlig, for det farver, hvordan vi møder dem og forstår udfordringer i deres liv ligesom det påvirker, hvordan børnene og de unge ser og opfatter sig selv – både nu og i fremtiden

Løbende evaluering af elevens undervisningsbehov

DAV finder det som nævnt positivt, at beslutningen om at henvise en elev til undervisning på et behandlings- og specialundervisningstilbud eller undervisning på et børne- og ungehjem i beliggenhedskommunen højest kan træffes for et år ad gangen. DAV mener dog, at dette også bør gælde for elever som er henvist af en anden kommune, så kommunen og skolelederen mindst én gang om året skal tage stilling til, om den specialpædagogiske bistand til eleven skal fortsætte, ændres eller ophøre, og om undervisningen fortsat skal foregå på det pågældende tilbud. En forpligtende og løbende opfølgning vil være med til at sikre, at den enkelte elev får det skoletilbud, som matcher elevens behov og ønsker.

Tilsyn

DAV opfordrer til, at det bliver et krav til kommuner, at tilsynet med skolerne skal (ikke "kan") ske ved et fysisk besøg, og at kommunen i forbindelse med tilsynet taler med eleverne. DAV mener ikke, kritisable forhold, overgreb, andre lovbrud mv. alene kan afdækkes via et skriftligt tilsyn. I forbindelse med kommunens aftale med socialtilsynet, bør beliggenhedskommunen og socialtilsynet samtidig koordinere deres tilsynsbesøg, ligesom det bør være et krav i aftalen, at socialtilsynet taler med eleverne om deres perspektiv på den pædagogiske støtte og behandling, som skolen evt. tilbyder.

Anbringelsestilbud og specialundervisningstilbud er reguleret via forskellige love

Anbringelse på børne- og ungehjem, sikrede døgninstitutioner, særligt sikrede afdelinger og delvis lukkede afdelinger er reguleret i Barnets lov. Det er specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand på disse tilbud imidlertid ikke. Henvisning til selve specialundervisningsdelen på disse tilbud sker på baggrund af en pædagogisk psykologisk vurdering (PPV) af barnets eller den unges undervisningsbehov og eventuelt behov for et lille undervisningsmiljø. DAV opfordrer kraftigt til, at myndighederne skelner skarpt mellem regler der gælder for anbringelsesdelen og regler der gælder for specialundervisningstilbuddet (skolen), så elever der er anbragt på disse institutioner, ikke mister rettigheder der gælder for andre elever, blot fordi de bor på en af de nævnte institutioner/afdelinger. Det gælder fx elevers ret til at danne elevråd og oprettelse af en skolebestyrelse som bl.a. fastsætter principper for skolens arbejde med elevernes udvikling i skolen, samarbejdet mellem skole og hjem, ordensregler og værdiregelsæt i skolen, fællesarrangementer for eleverne i skoletiden, lejrskoleophold mv. Når børn og unge modtager specialundervisning på et anbringelsessted eller for den sags skyld på et behandlings- og specialundervisningstilbud, går de i et undervisningstilbud som følger folkeskoleloven og bekendtgørelsen om specialundervisnings og specialpædagogisk bistand. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at disse elever får en undervisning, der står mål med, hvad der normalt kræves i folkeskolen (jf. § 40, stk. 1 i Folkeskoleloven). Børnene og de unge må derfor betragtes som elever uagtet om de er henvist til undervisningstilbuddet efter den sociale lovgivning eller via PPR.

Bemærkninger til kvalitetsskabelonerne

Målgruppebeskrivelser

DAV ser det som et positivt tiltag, at skolerne skal lave en udførlig beskrivelse af hver af de målgrupper, som skolen er egnet til. DAV anbefaler i den sammenhæng, at det også skal beskrives, hvordan de forskellige målgrupper passer sammen, da forskellige målgrupper kan have forskellige behov, som kræver forskellige kompetencer, faciliteter etc. Et undervisningstilbud af høj kvalitet kræver at alle elevgrupper tilbydes gode rammer, som giver dem mulighed for at indgå i positive læringsfællesskaber, hvor de kan udvikle sig fagligt og socialt sammen med deres skolekammerater.

Tidssvarende og anerkendte pædagogiske og didaktiske tilgange

DAV opfordrer til, at det i samtlige kvalitetsaftaler bliver et krav at de pædagogiske og didaktiske tilgange og metoder som tilbuddene anvender er tidssvarende, så det ikke kun er tilbuddenes støtteforanstaltninger, der forventes at være tidssvarende. Den tværministerielle rapport påpegede netop, at nogle interne skoler ikke er fulgt med i den pædagogiske udvikling i folkeskolen, og at dette er et problem for skolernes læringsmiljø. I den sammenhæng opfordrer DAV til at det tydeliggøres, at en undervisning af høj kvalitet indebærer, at skolerne tager udgangspunkt i elevernes styrker og potentialer snarere end deres læringsmæssige vanskeligheder.

Behandlingsmæssige ydelser på behandlings- og specialundervisningstilbud

DAV mener ikke det er tilstrækkeligt at behandlings- og specialundervisningstilbud i kvalitetsaftalen skal beskrive hvilke ydelser de tilbyder til deres målgrupper. Tilbuddene bør også kunne dokumentere, at deres ydelser er baseret på anerkendte og virksomme faglige metoder og tilgange. DAV vil i den forbindelse gerne påpege og kritisere at såkaldt behandling, der tilbydes til børn og unge som støttende indsatser, fortsat ikke er konkretiseret i Barnets lov. Behandlings- og specialundervisningstilbud af høj kvalitet bør kunne beskrive og dokumentere det faglige indhold i de behandlingsmæssige ydelser de tilbyder.

Magtanvendelser

DAV finder det positivt at regler om fremme af god orden i folkeskolen nævnes i bekendtgørelsen, og at magtanvendelse og forebyggelse af magtanvendelse indgår i bilag 2 og delvist i bilag 1. DAV finder det dog meget problematisk, at elever på børne- og ungehjem, der samtidig bor på børne- og ungehjemmet ikke er omfattet af samme regler. Det betyder, at disse elever kan blive udsat for fysisk magtanvendelse som fx fastholdelse, hvilket ikke er tilladt i ordensbekendtgørelsen - medmindre der er tale om nødværge. Når eleverne befinder sig i skolen, bør der gælde de samme regler for alle elever uanset bopæl. Bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen bør derfor gælde alle elever – herunder også elever i specialundervisningstilbud på sikrede institutioner/afdelinger. Der bør derfor foreligge en aftale om magtanvendelse og forebyggelse heraf i samtlige bilag. Udover det principielle problem i at lade forskellige regler om magtanvendelse gælde for forskellige elevgrupper, så vurderer DAV også, at det vil blive en vanskelig opgave for de ansatte på skolerne at skulle administrere forskellige regler for forskellige elever. Den enkelte elevs bopæl kan ændre sig undervejs i skoleåret, så en elev fx overgår til at blive dagelev.

Psykisk undervisningsmiljø

Bekendtgørelsen nævner, at tilbuddene skal følge lov om elevers og studerende undervisningsmiljø. DAV opfordrer i den forbindelse til at der formuleres en indikator i de tre skabeloner hvor det skal beskrives, at tilbuddet har en antimobbestrategi og plan for hvordan problemer med det psykiske undervisningsmiljø kan løses. Tilbuddenes psykiske og æstetiske miljø bør på denne måde vægtes på lige fod med skolernes fysiske miljø jf. loven.

Medarbejdernes kompetencer

Små undervisningstilbud har ikke nødvendigvis medarbejdere som enten kun underviser eller som tilbyder behandling til eleverne. DAV mener derfor at det skal understreges, at medarbejdere som både underviser og tilbyder behandling skal have de nødvendige faglige kompetencer til at kunne varetage begge dele.

Med venlig hilsen

Camilla M. Kronborg

Sekretariatsleder i De Anbragtes Vilkår